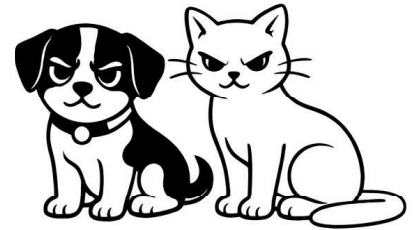

Gæludýr í fjölbýlishúsum – hvað með réttindi fólks með astma og dýraofnæmi?

Nýlega var samþykkt frumvarp um að heimila gæludýr í fjölbýlishúsum án þess að þörf sé á samþykki allra íbúa og ekki eru allir á eitt sáttir. Margir telja að réttur gæludýraeigenda til að halda dýr í eigin íbúð sé sjálfsagður og nefna í því samhengi að þeir sem hafa ofnæmi fyrir dýrum, eigi einfaldlega að taka sín ofnæmislyf og þá sé málið leyst.

En svo einfalt er málið ekki þegar rætt er um heilsu og lífsgæði þeirra sem hafa alvarlegt dýraofnæmi og/eða astma. Þrátt fyrir að ofnæmislyf geti dregið úr einkennum eru þau ekki alltaf fullnægjandi lausn. Ef ofnæmisvaki – svo sem hunda- eða kattahár og/eða húðflögur dýra – eru stöðugt til staðar í sameign eða loftstreymi hússins getur það valdið viðvarandi áreiti á ónæmiskerfið. Þetta getur á auðveldan hátt borist frá íbúð eiganda gæludýrsins, fram í sameign og þaðan í íbúð þess sem er með ofnæmi. Andþyngsli, hósti, surg fyrir brjósti og mæði geta verið alvarleg ef ofnæmisvakinn er í einhverju magni eða þrálátur. Er þá lausnin fyrir fólk sem hefur ofnæmi að taka lyf á hverjum degi sem vonandi halda niðri einkennum að einhverju leyti? Ofnæmislyf duga ekki alltaf í öllum tilfellum til að fólk verði einkennalaust og ef ofnæmisvakinn er stöðugt að áreyta kerfið, getur ofnæmið versnað.

Umsögn Félags Íslenskra Ofnæmis- og Ónæmislækna

Félag Íslenskra Ofnæmis- og Ónæmislækna (FÍOÓL) sendi formlega umsögn um frumvarpið og lagðist eindregið gegn frumvarpinu á þeim forsendum að það skerði verulega sjálfsögð réttindi fólks með astma og ofnæmi fyrir dýrum um að vera að óþörfu útsett á eigin heimili fyrir þeim ofnæmisvaka sem veldur þeim heilsutjóni.

Þá vaknar spurningin: Er réttur dýra til búsetu í fjölbýlishúsi hærrí en fólks með ofnæmi?

Reynslusaga úr fjölbýlishúsi

Til að fá skýrari mynd af áhrifum slíkrar löggjafar hafði ég samband við hann Benedikt Hjartarson sem hefur heldur betur sögu að segja vegna ofnæmissögu sinnar og hunds sem bjó í sama fjölbýlishúsi en hundurinn var haldinn þar án leyfis og samþykkis íbúa hússins.

Benedikt Hjartarson er fæddur árið 1957 og hefur glímt við ofnæmi fyrir loðdýrum allt frá barnaldri. Fyrstu merki komu fram um tíu ára aldur þegar hann, eftir að hafa verið í návist við hund hjá vinkonu sinni, fékk skyndilegan roða og bólgu í augun. Atvikið var á þeim tíma ekki tengt við hundinn, en reyndist vera fyrsta vísbending um ofnæmisviðbrögð sem síðar áttu eftir að móta líf hans.

Árið 1983, þegar Benedikt dvaldi í Graz í Austurríki, versnaði ofnæmið verulega. Í heimsókn þar sem Benedikt var staddur, var stór varðhundur á heimilinu. Þar fékk hann í fyrsta sinn alvarlega köfnunartilfinningu: hálsinn þrengdist og öndun varð erfið. Hann leitaði á fund lungnalæknis og hóf reglulegar sprautur. Þegar hann kom heim til Íslands staðfesti rannsókn á Vífilsstöðum loðdýra ofnæmi.

Benedikt hefur alla tíð lifað afar virku lífi og stundað fjölbreyttar íþróttir: skíði, fimleika, hjólríðar, hlaup og sund. Hann hefur lokið fjölmörgum krefjandi sundum, þar á meðal synti hann yfir Ermarsund 2008, synti Drangeyarsund og hann á lengsta skráða sjósundi við Íslandsstrendur, frá Nauthólsvík til Hafnarfjarðar.

Alvarleg veikindatímamót urðu þó þegar Benedikt varð ítrekað útsettur fyrir hundi í fjölbýlishúsinu þar sem hann bjó en hundurinn var þar án samþykkis íbúa. Benedikt fékk heiftarlegt ofnæmi og hóstaði og hnerraði án afláts sem varð til þess að hann fékk brjóslos. Benedikt var viðþolslaus af verkjum í efri hluta skrokkans og dugðu engin verkjalyf. Hann var settur í ýmsar rannsóknir og myndatökur og kom í ljós að þindin var lömuð. Þindin á að liggja undir lungunum en hjá Benedikt liggur hún á milli þeirra, sem veldur því að hún þrýstir á vinstra lungað við innöndun og lokar því að hluta.

Frá þessum tíma hafa fylgt einkenni eins og mæði, þol- og kraftleysi og viðvarandi verkir. Jafnvel einföldustu verk verða erfið, rifjar hann upp að hafa borið barnabarnið sitt upp nokkrar hæðir sem gerði hann úrvinda heila helgi. Benedikt heldur þó áfram allri þeirri líkamsrækt sem hann getur stundað, meðal annars sund og fimleika, en árangur verður að mestu óbreyttur vegna líkamlegra takmarkana af völdum þindarlömunar.

Ein íþrótt stendur þó enn upp úr: skíði. Þar nýtir Benedikt áratuga reynslu og tækni sem vega upp á móti skertri lungnastarfsemi

Saga Benedikts sýnir hvernig loðdýraofnæmi getur þróast frá vægum, oft vangreindum einkennum í æsku yfir í alvarlegt og lífsbreytandi ástand á fullorðinsárum — og dregur skýrt fram hversu djúp áhrif ofnæmi og langvinn öndunarvandamál geta haft á lífsgæði, heilsu og daglegt líf.

**Bergþóra Steinunn Stefánsdóttir
Ritstjóri AO**